

POHJOIS-POHJANMAAN LINTUTIETEELLINEN YHDISTYS RY (PPLY)  
PL 3000  
90014 Oulun yliopisto

22.10.2010

**Pohjois-Suomen aluehallintovirasto, ympäristövastuualue**

PL 293  
90101 Oulu  
kirjaamo.pohjois@avi.fi

Hakija: Turveruukki Oy

Asia: Puolivälinsuon turvetuotantoalueen ympäristölupa, Pudasjärvi ja Yli-li

Viite:  
PSAVI/128/04.08/2010

**Mielipide Puolivälinsuon turvetuotantoalueen ympäristölupahakemuksesta**

**Pohjois-Pohjanmaan lintutieteellinen yhdistys vaatii hakemuksen hylkäämistä. Turveruukki Oy:lle ei tule myöntää lupaa turvetuotannon aloittamiseen Puolivälinsuolla, koska hakemus ei täytä Ympäristönsuojelulain 42 § mainittuja luvan myöntämisen edellytyksiä.**

**Hankealueen luonnontilaisuus ja sijainti**

Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden mukaan turpeenottoalueiksi varataan jo ojitettuja tai muuten luonnontilaltaan voimakkaasti muuttuneita soita ja käytöstä poistettuja suopeltoja. Pohjois-Pohjanmaan maakuntakaavan turpeenottoa koskevan suunnittelumääräyksen mukaan turvetuotantoon tulee ensisijaisesti ottaa entisiin tuotantoalueisiin liittyviä soita, ojitettuja soita tai sellaisia ojittamattomia soita, joiden luonnon- ja kulttuuriarvot eivät ole seudullisesti merkittäviä.

Puolivälinsuo on lähes kokonaan luonnontilainen monipuolinen suokokonaisuus Pudasjärven Pohjois-osassa alueella, jolla huomattava osa soista on ojitettu metsätalouden käyttöön tai otettu turvetuotantoon. Suunniteltu 93,2 hehtaarin turvetuotantoalue tuhoaisi suon peruuttamattomasti. Turvetuotannon sijoittaminen Puolivälinsuolle ei siten täytä Ympäristönsuojelulain määräyksiä ympäristön pilaantumista aiheuttavan toiminnan sijoittamisesta.

Hakija perustelee hakemustaan sillä, että Siuruanjoen valuma-alueelta on poistumassa turvetuotantoa eikä lupaa korvaavien tuotantoalueiden käyttöönotolle samalta valuma-alueelta ole saatu. Lupien myöntämättä jättäminen ja turvetuotannon vähentäminen on kuitenkin välttämätöntä, mikäli Siuruanjoen tilaa halutaan merkittävästi parantaa. Myöskään se, että luonnontilaiset suot on hankittu Turveruukki Oy:lle aikana, jolloin niiden luontoarvoista ei piitattu, ei ole peruste laista ja lupalinjasta poikkeamiselle yhdenkään suon kohdalla. Turveruukki Oy:n sen sijaan olisi viisasta suunnata toimintaansa uudelleen sosiaalisesti ja ekologisesti kestävien polttoaineiden tuottamisen suuntaan.

## **Puolivälinsuon luontoselvitys ja toiminnan vaikutus luontoarvoihin**

Hakemuksen liitteenä on Puolivälinsuon luontoselvitys, jonka perusteella voidaan arvioida suon luontoarvoja ja selvitysten riittävyyttä.

Puolivälinsuon linnustoa on selvitetty yhtenä päivänä 24.6.2003 linjalaskennalla. Luontoselvityksen liitteessä 4 on kuvattu kuljetut laskentalinjat, jotka kiertävät suon ympäri pääasiassa kuivahkoja reuna-alueita pitkin. Tällaisella linjan suunnittelulla saadaan laskentaan ylimäärin tavallisia suon reuna-alueiden metsälintuja, kun taas vaateliammat rimpipintaisella suolla esiintyvät usein suojeluarvoltaan arvokkaammat lajit (esim. jänkäsirriäinen ja suokukko) jäävät havaitsematta.

Toisaalta linjalaskennan toteutuksen puutteet ovat toissijaisia, sillä menetelmällisesti linjalaskenta ei sovellu kyseiseen pesimälinnuston kartoitukseen. Yhden käyntikerran linjalaskennalla voidaan saada käsitys useimpien yleisten ja runsaslukuisten lintujen parimääristä, mutta sen perusteella ei voida arvioida suon merkitystä harvinaisille tai vähälukuisille lajeille, koska todennäköisyys niiden osumiseen laskentareitille on hyvin pieni. Tästä syystä linjalaskennan perusteella lasketuilla parimääräarvioilla (luontoselvityksen liite 5) on varsinaisten suolajien ja harvinaisten lajien osalta lähinnä vain viihdearvoa.

Linjalaskennassa vaikeasti havaittavia lajeja ovat esimerkiksi valtakunnallisesti erittäin uhanalainen muuttohaukka sekä vaarantuneiksi luokitellut pikkutikka ja suosaarekkeissa usein pesivä ampuhaukka. Nämä ja muut harvinaiset ja vähälukuiset lajit (esimerkiksi alueellisesti uhanalaiset keltävästäräkki, pikkukuovi ja liro) ovat kuitenkin avainasemassa arvioitaessa alueen merkitystä linnustolle. Lisäksi useiden aikaisin pesintänsä aloittavien lajien (esim. metsähanhi) havaittavuus kesällä tehtävässä laskennassa on huono, koska niiden ääntely- ja liikkumisaktiivisuus vähenee pesinnän edetessä. On myös mahdollista, että sellaiset lintuparit, joiden pesintä on syystä tai toisesta tuhoutunut jo pesinnän alkuvaiheessa ovat ehtineet poistua alueelta.

Puolivälinsuon linnustonselvitys on tehty keskikesällä, jolloin kahlaajien ja vesilintujen havaittavuus on jo huomattavasti laskenut. Periaatteessa linnustonselvityksen päätelmät Puolivälinsuon linnuston merkittävydestä voivat edellä esitettyjen seikkojen vuoksi olla pelkästään laskenta-ajankohdasta ja puutteellisesta tutkimuksesta johtuvia virhepäätelmiä. Lintulaskenta on myös jo seitsemän vuotta vanha, mikä entisestään heikentää sen käyttökelpoisuutta nykyisen lintutilanteen arvioinnissa.

Oikea menetelmä linnuston selvittämiseksi on koko alueen kattava 3–4 laskentakerran kartoituslaskenta, jossa ensimmäinen laskentakerta on heti suon vapauduttua lumipeitteestä ja viimeinen keskikesän aikaan. Hankkeen linnustovaikutusten arvioimiseksi linnustonselvitys tulisi uusiksi kokonaan riittävän perusteellisena kartoituslaskentana, jossa kartoitetaan koko Puolivälinsuon hydrologinen kokonaisuus ja kiinnitetään erityistä huomiota märimpien osien kartoittamiseen.

Riekkokannan arvioinnin kannalta huonosta laskentamenetelmästä ja väärästä laskenta-ajankohdasta huolimatta Puolivälinsuon linnustonselvityksessä on havaittu riekkosuo, sillä riekkosuo näkee linjalaskennassa vain satunnaisesti, ellei kanta ole poikkeuksellisen vahva. Hankkeen riekkokantaan kohdistuvien vaikutusten selvittämiseksi Puolivälinsuon riekkokanta tulisi selvittää talvella jälkilaskennalla kiertämällä suo vähintään kerran vähintään 2 vrk edellisen lumisateen jälkeen, jolloin jäljet ovat riittävän luotettavasti havaittavissa.

Puolivälinsuon merkitystä lintujen muutonaikaisena levähdys ja ruokailualueena ei ole arvioitu lainkaan. Kevätmuuton aikana suolla levähtäviä lintuja tulisi havainnoida pesimälinnuston tapaan kartoituslaskennalla, jolloin saadaan kattava kuva alueen muutonaikaisesta merkityksestä. Keväällä levähtävien muuttolintujen laskenta on luonnollisesti yhdistettävissä pesimälintujen laskentaan, jos laskenta-aikaa varataan riittävästi. Tämän lisäksi Puolivälinsuon merkitystä lintujen levähdysalueena tulisi selvittää myös huonolla säällä (esim. sade tai pohjoistuuli), jolloin lintujen muutto pysähtyy ja levähdysalueiden merkitys on hetkellisesti suurempi. Puolivälinsuolla saattaa olla merkitystä linnuille myös syysmuuton aikana loppukesällä ja syksyllä, mistä johtuen alueen linnustoa tulisi havainnoida myös elo–lokakuussa.

Väärin tehdystä linnustoselvityksestä huolimatta Puolivälinsuon linnuston suojelupistearvo on todettu hieman tavanomaista korkeammaksi. Nykytilanteessa, jossa yli 60 % Suomen soista on ojitettu ja suolintujen kannat laskevat jyrkästi (ks. esim. [www.luonnontila.fi](http://www.luonnontila.fi) > suot) tulee kaikki tavanomaiset tai sitä paremmat lintusuot jättää turvetuotannon ulkopuolelle. Tavanomaisiakaan soita ei ole varaa menettää silloin, kun suoluonto on kokonaisuudessaan voimakkaasti uhattuna.

Oikein tehdyllä linnustokartoituksella alueelta löytyisi hyvin todennäköisesti vielä useita lintulajeja jo havaittujen lisäksi sekä kaikkien lajien reviirimäärät tarkentuisivat. Joka tapauksessa jo nyt olemassa olevien havaintojen perusteella voidaan todeta Puolivälinsuolla olevan runsas ja monipuolinen linnusto.

Lupahakemuksessa esitetty päätelmä siitä, että turvetuotantoalueen perustamisen yhteydessä ”*kaivettavat ojat ja altaat lisäävät vesilintujen pesimismahdollisuuksia*” on itsestään selvän tekaistu ja törkeä. Tämän lausunnon allekirjoittajat ovat tarkkailleet lintuja kymmenillä turvetuotantoalueilla ja havainneet niiden vesilinnuston täysin kadonneen lukuun ottamatta satunnaisesti tavattavia taveja kuivatusojissa ja altaissa, kun taas Puolivälinsuon kaltaisilla rimpisillä nevoilla pesii usein monipuolinen vesilinnusto. Myös väite nisäkkäiden ja teeren viihtymisestä turvetuotantoalueella on erikoinen, sillä vaikka teeren soidin saattaa onnistuakin tuotantoalueella, tuhoutuvat suon laidassa usein viihtyvien poikueiden elinympäristöt totaalisesti. Nisäkkäätäkään eivät kasvittomilla ja suojattomilla turvetuotantoalueilla varsinaisesti viihdy, vaikka saattavatkin joskus ohikulkumatkalla kulkea alueiden poikki. Nämä virheelliset väitteet ovatkin mitä ilmeisimmin keksitty lisätä hakemukseen ainoastaan tuomaan edes jotain positiivista sanottavaa turvetuotannon vaikutuksista elämistöön.

Suunnitellulla turvetuotantoalueella tai sen välittömässä yhteydessä esiintyy metsälain tarkoittamista erityisen tärkeistä elinympäristöistä (Metsälaki 10 §) pieniä kangasmetsäsaarekkeita, sekä ruoho- ja heinäkorpea, joita koskevat hoito- ja käyttötoimenpiteet tulisi tehdä elinympäristöjen ominaispiirteet säilyttävällä tavalla.

Puolivälinsuolta löydettiin kasvillisuusinventoinnissa isoimman rimpialueen koillisosasta esiintymä alueellisesti uhanalaista rimpivihvilää (*Juncus stygius*). Lajia kuitenkin todennäköisesti esiintyy muuallakin rimpialueella, kuten kasvillisuusselvityksessä todetaan ”*Koska rimpialuetta oli hankala kartoittaa, lajia todennäköisesti esiintyy havaittua enemmänkin*”. Tästä lauseesta käy myös ilmi, ettei kasvillisuus selvitystä ole tehty kunnolla alueen tärkeimmällä ja keskeisimmällä suurella rimpialueella.

Turvetuotannon aloittaminen Puolivälinsuolla suunnitellussa laajuudessaan joko tuhoaisi erityisesti suojeltavat elinympäristöt ja rimpivihviläesiintymät kokonaan tai ainakin

heikentäisi niitä merkittävästi. Rimpialueiden rajaus tuotannon ulkopuolelle ei riitä estämään niiden luonnontilan muuttumista kuivumisen ja turvepölyn leviämisen johdosta.

### **Yhteenveto**

Turvetuotannon aloittaminen pesimälinnustoltaan merkittäväällä Puolivälinsuolla aiheuttaisi Ympäristönsuojelulain 42 § vastaista erityisten luonnonolosuhteiden huononemista, jolla saattaisi olla yhdessä muiden turvetuotantohankkeiden kanssa laajempaakin merkitystä koko alueen suolinnustoon ja siten myös Luonnonsuojelulain 65 § mukaisia merkittäviä heikentäviä vaikutuksia läheisten Natura-alueiden kuten 2 km hankealueen länsipuolella sijaitsevan Sumusuon suojeluarvoihin. Kuivatuksen ja tuotannon aikainen ravinne- ja kiintoainekuormitus heikentäisi entisestään tuotantoalueen alapuolisten vesistöjen tilaa. Puutteellisista luontoselvityksistä ja edellä mainituista lain vastaisista haitallisista vaikutuksista johtuen Turveruukki Oy:lle ei tule myöntää hakemuksen mukaista ympäristölupaa.

Pohjois-Pohjanmaan lintutieteellinen yhdistys ry

Esa Aalto

Ari-Pekka Auvinen

Puheenjohtaja

Suojelutoimikunnan puheenjohtaja